

Harjus

Harr

Thymallus thymallus

Luontodirektiivin laji (liite V)

BOR suojelutaso epäsuotuisa riittämätön, vakaa

ALP suojelutaso suotuisa

Koodi: 1109

Rauhoitusaika (KA 806/2013)

Alamitta (KA 806/2013)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen/
silmälläpidettävä/elinvoimainen (CR/NT/LC)

Kuva: Jussi Pennanen

Luonnehdinta

Harjus on lohikala, jonka erottaa muista lohensukuisista, rasvaeväisistä lajeista korkeasta purjemaisesta selkäevästä. Pyrstö on voimakaslovinen ja suomukuvio pigmentteineen antaa vaikutelman pitkittäisraidoituksesta.

Elinympäristö ja levinneisyys

Harjusta on runsaimmin Pohjois-Suomessa, mutta sitä esiintyy myös Itä-Suomen suurissa järvissä ja virtapainoissa. Meressä harjusta esiintyy hajanaisesti Porin pohjoispuolella rannikkoalueella, vain alle 5,5 % suolapitoisuudessa. Pohjois-Suomen useimmat harjuskannat ovat alkuperäisiä, kun taas Etelä- ja Keski-Suomen nykyiset kannat ovat lähes kaikki peräisin istutuksista. Harjukset viihtyvät järvien ja merien karikoilla ja ranta-alueilla, joissa on karkeaa soraa ja kivikkoa. Harjus on usein varsin paikallinen laji kutuaikaa lukuun ottamatta ja kullakin yksilöllä on oma reviirinsä. Kutupaikka voi olla meressä, järvessä tai joessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Harjuskannat ovat taantuneet murtovedessä ja rannikkojoissa. Taantumisen syyksi on epäilty erityisesti jokien säännöstelyä ja patoamista sekä vedenlaatua heikentäviä maankäyttötapoja ja vesien likaantumista, mutta joskus myös kalastusta.

Kalanviljelyn arvellaan yksipuolistavan harjuskantoja, mutta toisaalta istutukset ovat laajentaneet lajin aiempaa levinneisyyttä. Harjuksen alkionkehityksen onnistumisen kannalta oleellista on veden suuri happipitoisuus, joten kutupohjien liettyminen ja vesien rehevöityminen ovat lajille uhkatekijöitä. Lajin uhanalaisuutta tarkasteltiin vuoden 2010 uhanalaisuusarvioinnissa kolmen eri alueen/muodon osalta erikseen. Harjuksen merikannat arvioitiin äärimmäisen uhanalaisiksi, Etelä-Suomen sisävesikannat silmälläpidettäviksi ja Pohjois-Suomen kannat elinvoimaisiksi. Harjus on suosittu vapaa-ajankalastajien saaliskala.

Hoitosuosituks

Harjuksen hoidosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö ja sen alainen kalataloushallinto. Lisätietoja löytyy osoitteesta www.rktl.fi > Kala > Tietoa kalalajeista.

Lähteet

Kaukoranta, M., Koljonen, M-L., Koskiniemi, J. & Pennanen, J. 1998. Kala-atlas. Nahkiainen, pikkunahkiainen, lohi, taimen, nieriä, siika, muikku, harjus, toutain, vimpä, rantaneula ja kivisimppu – esiintymät ja kantojen tila. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 57 s.

Koli, L. 1990. Suomen kalat. WSOY, Porvoo. 357 s.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2010. Harjus.

[Viitattu 7.3.2014.] www.rktl.fi > Kala > Tietoa kalalajeista.